

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Олексій Олексійович БОНДАРЕНКО,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри кримінально-правових дисциплін
юридичного факультету Харківського
національного університету імені В. Н. Каразіна*

Вивчення точок зору науковців та практиків свідчить про те, що серед них не склалося єдності стосовно питання про необхідність здійснення оцінки змісту заяви або повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення після їх надходження до внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Так, одні науковці та практики вважають, що слідчий, прокурор зобов'язані автоматично вносити відомості про вчинене кримінальне правопорушення до вказаного реєстру після надходження відповідної заяви або повідомлення без оцінки їх змісту. Інші – стверджують, що заяви та повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення мають містити відомості, що з певною вірогідністю свідчать про вчинення конкретного кримінального правопорушення, тобто обов'язково повинні підлягати оцінці.

Відповідно до частини першої та другої статті 214 КПК України слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань, розпочати розслідування та через 24 години з моменту внесення таких відомостей надати заявнику витяг з Єдиного реєстру досудових

розслідувань. Досудове розслідування розпочинається з моменту внесення відомостей до вказаного реєстру.

Згідно з пунктом 4 частини п'ятої вищевказаної статті КПК України до Єдиного реєстру досудових розслідувань вносяться відомості про короткий виклад обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, наведених потерпілим, заявником чи виявлених з іншого джерела. Вважається, що з'ясування таких відомостей неможливе без оцінки змісту відповідної заяви або повідомлення.

Оцінка змісту заяви або повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення здійснюється у тому числі під час перевірки такої заяви або повідомлення.

Проаналізувавши положення чинного КПК України, можна виокремити наступні способи перевірки вищевказаної заяви або повідомлення. Так, частина третя статті 214 КПК України регламентує можливість проведення огляду місця події у невідкладних випадках до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Частина друга статті 55 КПК України передбачає, що права і обов'язки потерпілого виникають в особи з моменту подання заяви про вчинення щодо неї кримінального правопорушення або заяви про залучення її до провадження як потерпілого. Відповідно до частини першої статті 42 КПК України підозрюваним є особа, яка також затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення. Згідно зі статтею 209 КПК України особа є затриманою з моменту, коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою. Отже, особа може набути процесуального статусу потерпілого і підозрюваного ще до внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Частина восьма статті 95 КПК України регламентує, що сторони кримінального провадження, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, мають право отримувати від учасників кримінального провадження та інших осіб за їх згодою пояснення, які не є джерелом доказів. Із даного положення можна зробити висновок про те, що слідчий, прокурор можуть отримувати пояснення заявника, потерпілого, підозрюваного до внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Вищевказані способи перевірки заяви або повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення не можуть забезпечити належну оцінку їх змісту. Одним із шляхів вирішення цього питання є внесення відповідних змін та доповнень до чинного КПК України, що регламентували б чіткий порядок та строк перевірки такої заяви або повідомлення. Вважається, що у цьому контексті позитивним є підхід законодавця, сформульований у статті 97 КПК України 1960 року: «Коли необхідно перевірити заяву або повідомлення про злочин до порушення справи, така перевірка здійснюється прокурором, слідчим або органом дізнання в строк не більше десяти днів шляхом відібрання пояснень від окремих громадян чи посадових осіб або витребування необхідних документів. Заява або

повідомлення про злочини до порушення кримінальної справи можуть бути перевірені шляхом проведення оперативно-розшукової діяльності».

На наш погляд, доречно підтримати позицію тих науковців та практиків, які вважають, що заяви та повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення повинні містити відомості, які з певною вірогідністю свідчать про вчинення конкретного кримінального правопорушення.

Отже, на підставі вищевказаного доходимо висновку про те, що перед внесенням відомостей про вчинене кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань уповноважений суб'єкт завжди повинен здійснювати оцінку змісту заяви або повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення після їх надходження. Автоматичне внесення таких відомостей до вказаного реєстру без зазначеної оцінки призводить до надмірної завантаженості органів досудового розслідування і прокуратури.